

Be kell vallani a múltat

Pásztor István: Fel kell tárni a tényeket, az áldozatok listáját, fel kell fedni a parancsadók és végrehajtók kilétét, és el kell ítélni őket – Dr. Glatz Ferenc: A megbékéléshez közös történelmi elszámolásra van szükség

A Vajdasági Magyar Szövetség szervezésében nemzetközi konferenciát tartottak a hétvégén Szabadkán az 1941–1945-ös eseményekről. A cél a közös stratégia kialakítása volt a magyar közösségen belül a magyar–szerb történelmi megbékéléshez, amelynek fontos pontja az 1941–1945 között történtek tisztázása, az ártatlan áldozatok előtti főhajtás, ami mind a vajdasági magyar közösség, mind a velünk együtt élők megnyugtató és méltó európai jövőjének egyik alapfeltétele. A nemzetközi tanácskozás bevezető előadását dr. Glatz Ferenc akadémikus, a magyar–szerb államközi vegyes bizottság magyar elnöke tartotta meg.

A tanácskozást Pásztor István, a VMSZ elnöke nyitotta meg, aki közösségi konzultációnak nevezte a kerekasztal-beszélgetést, amit az előrelépés reményében szerveztek meg.

– Egy közösséget a nyelv, a kultúra, a történelem, a szokások tesznek nemzeté. A történelem nemcsak események sorozata, okok és okozatok rendszere, hanem az eseményeket követő érzések összessége is, ami felébreszti bennünk a büszkeséget, szégyent, bűnbánatot, keserűséget, megbántottságot és fájdalomérzést. A mai nap apropóját ezek az érzelmek jelentik, melyek a nemzeté válás részei is. Sok mindent kimondtuk már a negyvenes évekkel kapcsolatban, bevallottuk, amit kellett, az elkövetőket pedig bíróság elé állítottuk. Részünkről évtizedekkel ezelőtt lezártuk ezt a történetet, de van bennünk egy elvárás, hogy mindezt a másik fél is viszonzza, nézzen szembe a történelmi múlttal és a 1944/45-ös események tekintetében nyugvóponton kerüljenek a történetek – mondta pártelnök.

Pásztor rámutatott: az utóbbi néhány évet leszámítva sem a szerb politikumban, sem a szerb közéletben eddig nem akadt senki, akivel erről nyíltan

A szerb–magyar megbékélés alapfeltétele a közelmúlt eseményeinek tudományos feltárása

Sztojánovity Livia

beszélni lehetett volna, és büszkék lehetünk, hogy mindennek ellenére ébren tartottuk az emlékezést, és sokan fontosnak tartották a múlt feltárását, tehát nem adtuk fel. Ennek és a politikai küzdelemnek az eredménye az akadémiai bizottság létrejötte is. A VMSZ Demokrata Párttal kötött koalíciójának egyik feltétele volt a második világháborúban elkövetett megtorlások kivizsgálása.

– Igazságtételt, lelki megnyugvást várnunk, de nem a bosszúvágy vezérel minket. Ehhez pedig fel kell tárni a tényeket, az áldozatok listáját, fel kell fedni a parancsadók és végrehajtók kilétét, és el kell ítélni őket. Fontosnak tartjuk a jogi, politikai, anyagi, erkölcsi elégtétel kérdését, és azt, hogy jogunk legyen emléket állítani és emlékezni az ártatlan áldozatokra.

Dr. Glatz Ferenc szerint nem csupán a múlt, a jövőkép is nemzeté formálja a közösséget, s amikor az 1945-ös eseményekről beszélünk, arra a jövőre is gondolnunk kell, melyben élni szeretnénk, s amelyben esélyt kapunk a saját nyelvünkön, kultúránkon keresztül megélni a 21. századot.

Folytatása a 4. oldalon

Be kell vallani a múltat

Pásztor István: Fel kell tárni a tényeket, az áldozatok listáját, fel kell fedni a parancsadók és végrehajtók kilétét, és el kell ítélni őket – Dr. Glatz Ferenc: A megbékéléshez közös történelmi elszámolásra van szükség

Folytatása az 1. oldalról

– A jövőkép-akarás ösztönzött arra minket, hogy egy Kárpát-medencei megbékélési folyamatot indítsunk el. A megbékéléshez közös történelmi elszámolásra, valamint a kisebbségi és egyenjogúsági kérdés rendezésére van szükség. Ezt Románia és Szlovákia esetében sikerült is elérni, de a Délvidéken hiányoztak hozzá a partnerek, ezért új kisebbségpolitikát kellett kidolgoznunk, az autonómia pedig megadta ehhez az alapot. Alapelveink, hogy számba kell venni az áldozatokat, emlékhelyeket kell emelni és be kell vallani a múltat. Mi magyarok szembe mertünk nézni magunkkal, most másokon a sor. Nagyon fontosnak tartom, hogy ebben az ügyben a politikát is magunk mellé állítsuk, a nemzeti alapon létrejött pártok megléte pedig külön támogatást jelent a munkánkban. Örülök, hogy a jelenlegi szerb politikai vezetés ugyanúgy támogatja a szerb-magyar megbékélést, mint a magyar, hiszen ez szellemi értelemben is fontos.

Glatz a bizottságról szólva elmondta: az, hogy akadémiai bizottságként

működnek, sokkal előnyösebb, mert a Magyar Tudományos Akadémia egy köztestület, amelynek döntéseit a pártoknak tiszteletben kell tartaniuk, és így nincsenek kiszolgáltatva sem otthon, sem Szerbiában, sem máshol a változó politikai szeleknek. A pártokkal ellenében őszinték lehetnek az emberekkel, bevallhatják, ha hibáznak, hitelesebbek a nemzetközi szinten, mint a politikusok, sőt a civilekkel való párbeszédjük is állandó. Mint mondta, munkájuk során a levéltári feljegyzésekre alapozva fogják feltárni a tényeket, továbbá azoktól gyűjtenek információkat, akik még emlékeznek az eseményekre, és – bár a kutatás évekig tart majd – sohasem lesznek képesek az áldozatok pontos számának megállapítására. Javaslatokat tesznek majd a megemlékezés helyeire és emlékművek emelésére, munkájukat és eredményeiket pedig nemzetközi viszonylatban is nyilvánosságra fogják hozni, és ily módon felhívják a figyelmet erre a térségre, hiszen az elkövetkező évek Európája a Baltikumról és a Nyugat-Balkánról fog szólni.

Nikowitz Oszkár, a Magyar Köz-

társaság belgrádi nagykövete a diplomáciai támogatást is fontosnak tartja, s arra hivatkozva, hogy folyik a kutatás, a tudományos munka, szeretnék azt nyilvánossá tenni, a köztudatban tartani, és egyértelművé tenni, hogy addig nem állnak el ettől a vizsgálatától, amíg eredmények nem születnek. Szerinte szorgalmazni kell azt is, hogy már a munka során tegyenek olyan politikai gesztusokat, melyekhez a már napvilágra hozott adatok szolgáltatnak alapot, s ez idővel elvezet az őszinte megbékéléshez.

A konferencián több felszólalás is elhangzott, majd a tanácskozás végén a résztvevők zárónyilatkozatot fogalmaztak meg a második világháborúban és annak végén történt tragikus események feltárásáról.

A konferencián részt vettek a magyar-szerb államközi vegyes bizottság szerbiai tagjai közül a magyar nemzetiségűek, a történészek és a helytörténeti kutatók, valamint a közéleti személyiségek. A szakemberek délután szakmai megbeszélést folytattak arról, mivel segíthetik a bizottság munkáját.

■ SZTOJÁNOVITY Livia